

Review Article/İnceleme Makalesi

A Systematic Review of Studies Investigating the Prevalence of Nomophobia amongst the Students

Mehmet Kemal AYDIN *¹ Metin KUŞ ²

¹ Hitit University, Çorum, Turkey, mehmetkemalaydin@hitit.edu.tr

² Hitit University, Çorum, Turkey, metinkus@hitit.edu.tr

* Corresponding Author: mehmetkemalaydin@hitit.edu.tr

Article Info

Received: 13 January 2023

Accepted: 8 March 2023

Keywords: Nomophobia, systematic review, students

 10.18009/jcer.1233559

Publication Language: Turkish

Abstract

In this study, a systematic review of the studies on nomophobia indexed in the National Thesis Center and TR Index databases between 2016-2021 was carried out. Studies reviewed in respect to their objectives, methodological, design, main variables, sample details and measurement methods. With this aim, a systematic analysis in accordance with the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews (PRISMA) guidelines was conducted. The initial sample consisted of 67 studies, 36 of which met the inclusion criteria and were analyzed in detail. The findings illustrated that the current research body mainly aims to explore the prevalence of nomophobia in adolescents by employing quantitative research methods predominantly and collecting data from sample groups mostly consisting of university students. In addition, findings also illustrated that nomophobia is associated with personality, anxiety, stress, academic performance, and other physical or mental health problems.

To cite this article: Aydın, M. K., & Kuş, M. (2023). Öğrencilerin telefonsuz kalma korkusunu (Nomofobi) inceleyen çalışmaların sistematik bir analizi. *Journal of Computer and Education Research*, 11 (21), 275-296. <https://doi.org/10.18009/jcer.1233559>

Öğrencilerin Telefonsuz Kalma Korkusunu (Nomofobi) İnceleyen Çalışmaların Sistematik Bir Analizi

Makale Bilgisi

Geliş: 13 Ocak 2023

Kabul: 8 Mart 2023

Anahtar kelimeler: Nomofobi, sistematik analiz, öğrenciler

 10.18009/jcer.1233559

Yayın Dili: Türkçe

Öz

Bu çalışmada, nomofobi kavramını ele alan, YÖK Ulusal Tez Merkezi ile TRDizin veri tabanlarında taranan ve 2016-2021 yılları arasında yayımlanmış tez ve makale çalışmalarının sistematik analizi gerçekleştirilmiştir. Sistematik analize dahil edilen çalışmalar; amaçlar, yöntemler, ana değişkenler, örneklem ve ölçme araçları açısından incelenmiştir. Bu amaçla, mevcut çalışmada Sistematik Analiz ve Meta Analizler için Tercih Edilen Raporlama Protokolünün (PRISMA) ilkeleri takip edilmiştir. Tanımlanan 67 çalışmanın 36'sı dahil edilme kriterlerini karşılamış ve sistematik analiz bu çalışmalar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda, çalışmaların özellikle nomofobi yaygınlığını belirlemeyi amaçladığı, bunun için araştırmacıların daha çok nicel araştırma yöntemlerine başvurdukları ve çalışmalarda ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem gruplarından veri topladıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca incelenen çalışmalarda, nomofobi ile kişilik, kaygı, stres, fiziksel veya zihinsel sağlık ve akademik başarı arasındaki ilişkilerin irdelendiği ortaya çıkmıştır.

Summary

A Systematic Review of Studies Investigating the Prevalence of Nomophobia amongst the Students

Mehmet Kemal AYDIN *¹ Metin KUŞ ²

¹ Hitit University, Çorum, Turkey, mehmetkemalaydin@hitit.edu.tr

² Hitit University, Çorum, Turkey, metinkus@hitit.edu.tr

* Corresponding Author: mehmetkemalaydin@hitit.edu.tr

Introduction

As the fear of being without a smartphone, Nomophobia (No Mobile Phone Phobia), has become more prevalent especially amongst the younger generation more recently. Previous research illustrated that nomophobia is positively associated with high school students' smartphone addiction (Semerci, 2019) and negatively with their academic achievement (Göktaş, 2019; Hoşgör, 2020). When students' nomophobia levels increase, they may experience attention deficit (Kıraç, 2019). The time spent on social media is the strongest predictor of nomophobia (Kara, 2020). Nomophobia can change daily habits, and the negativities experienced by students, as well as impacting their school life and academic success (Adnan & Gezgin, 2016). As the duration of students' use of social media and smartphones increases, students become more vulnerable to nomophobia and more likely to experience such problems as fear, anxiety, and stress (Gezgin, Hamutoğlu, Sezen-Gültekin, & Yıldırım, 2019). In view of this context, the present systematic review aims to summarize and synthesize the results of the existing body of nomophobia research conducted in Turkish context between 2016 and 2021. Thus, the present study will contribute to a better understanding of the concept of nomophobia by extending the existing literature.

Method

The present systematic review study collected data from two sources, (I) the thesis studies on nomophobia registered in the National Thesis Center between 2016 and 2021 in the field of education in Turkey, and (II) the article studies in the TRIndex (Turkish Index) database. This systematic review was conducted in accordance with the Preferred Reporting

Items for Systematic Reviews (PRISMA) guidelines. The basic principles expressed in the PRISMA protocol were followed as a foundation in the systematic analysis process (Moher, Liberati, Tetzlaff, & Altman, 2009). PRISMA reporting protocol consists of four stages, namely identification, screening, eligibility, and included.

Results

A total of 36 studies (15 theses and 21 articles) were retrieved from the National Thesis Center and TRIndex databases and were included in this systematic analysis process. The findings regarding the research objectives, methods, key variables, sample characteristics and measurement tools used in the studies are presented under the following corresponding sections.

Objectives of the Studies

Results indicated that there are three streams of research objectives in nomophobia studies. The first stream primarily aimed to examine the relationship between nomophobia and smartphone addiction regarding various variables (Akıllı & Gezgin, 2016; Birimoğlu, Nur, Karasu & Deveci, 2020; Demir, 2019; Semerci, 2019; Yıldız, Kurnaz & Kırık, 2020). Second focused on the relationship between nomophobia and social media use (Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019). Finally, the last stream investigated the effect of nomophobia on academic achievement and attention deficit (Akbaş & Gücük, 2020; Erdem, Kalkın, Türen & Deniz, 2016; Göktaş, 2019; Hoşgör, 2020; Kırac, 2019). Results also indicated that there is a growing research interest in terms of study counts particularly in the last two years (2019 and 2020).

Methods Used in the Studies

According to the Systematic Analysis researchers mostly prefer to use quantitative analysis as a research method. Quantitative methods classified as descriptive survey design and correlational survey design. Under the heading of descriptive survey design, there are 8 studies respectively (Adnan & Gezgin, 2016; Akbaş & Gücük, 2020; Kara, 2020; Kartal, 2019; Özarslan, 2019; Semerci, 2019). As for the correlational survey design, there are 9 studies (Akıllı & Gezgin, 2016; Demir, 2019; Erdem et al., 2016; Hoşgör, 2020; Karaca, 2017; Karakurt et al., 2020; Yaman & Kavuncu, 2019; Yıldız et al., 2020). Mixed method design was used only by two studies (Birimoğlu, Nur, Karasu & Deveci, 2020; Gezgin et al., 2019). Overall,

findings illustrated that there is a dominance of quantitative research methods in nomophobia studies ($n=34$).

Key Variables of the Studies

Nomophobia is the main variable of the studies included in the systematic review. The relationship between nomophobia and other variables is explored in the literature. For instance, nomophobia, smartphone addiction and demographic variables (Birimoglu, et al., 2020; Demir, 2019; Karaca, 2017; Semerci, 2019), nomophobia and social media use (Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019).

Samples of the Studies

The findings illustrated that in the reviewed studies samples were selected from secondary school students ($n=8$) and undergraduate students ($n=28$) in higher education institutions. Regarding the sample sizes, the samples vary between 165 and 1299 participants.

Discussion and Conclusion

Findings illustrated that nomophobia is a concept that has been investigated intensively by researchers in the last five years. Thus, most studies in the literature have an explanatory nature, especially the younger generation acts according to the benefits of technology use, however they are not aware of the risks of excessive technology use. It has been concluded that the number of the studies peaked in 2019 and they are mainly conducted on university students, and the quantitative methods are predominantly used in these studies. Thus, there is a need for further studies in order to achieve a better understanding of antecedents and consequences of nomophobia. Future research should employ qualitative methods to provide an in-depth explanation of the concept of nomophobia and influencing factors.

Giriş

Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hızla gerçekleştiği günümüzde gençler sosyalleşme ihtiyaçlarını akranları yerine akıllı telefonlardan karşılama eğilimindedirler. Akıllı telefonların, gençlere büyük rahatlık ve konfor sunmasının yanında toplumda popülerlik kazanma, günlük işlerde kolaylık sağlama, bilgiye kolay ve hızlı erişim imkânı sunma gibi işlevleri de mevcuttur (Bartwal & Nath, 2019). Akıllı telefonların modern yaşamın kaçınılmaz bir parçası olduğunu ve pek çok açıdan günlük hayatı kolaylaştırdığını kabul etmek gerekir. Bunun paralelinde, son yıllarda akıllı telefon kullanımından kaynaklı önemli sorunların ortaya çıktığı bildirilmektedir (Lin, Griffiths, & Pakpour, 2018; Toker & Tuncay, 2020). Teknolojik gelişmelerin faydalarının yanı sıra zararlarının da olabileceği göz önünde bulundurulmalı ve teknolojik cihazların amaç değil araç olduğu unutulmamalıdır. Bu doğrultuda, insanoğlu teknoloji bağımlısı bireylere dönüşmemeli, teknolojiyi kontrol ederek ihtiyaçlarını karşılamaya ve hayatı kolaylaştırmaya odaklanmalıdır (Arslan, 2020; Carlisle, 2017).

Son yıllarda özellikle genç nesil arasında ortaya çıkan ve giderek yaygınlaşan Akıllı Telefonsuz Kalma Korkusu olarak adlandırılan nomofobi (Nomophobia: No Mobile Phone Phobia) kavramı, İngilizce'deki 'no' ve 'mobile phone' sözcüklerinin kısaltılarak fobi (phobia) sözcüğü ile birleştirilmesiyle türetilmiş bir kelimedir. Nomofobi, akıllı telefon yoluyla iletişim kuramama korkusu, akıllı telefona bağlanamama korkusu, bilgiye ulaşamama korkusu ve akıllı telefonun sağladığı konforu kaybetme korkusunu içinde barındıran dört temel bileşenle açıklanmaktadır (Yildirim & Correia, 2015). Akıllı telefonlar eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenlere kolaylık sağlayarak mobil öğrenme, bilgi kaynakları ve eğitim materyallerine anlık ve istediği zaman ulaşabilme imkânı vermektedir (AlMunawar, Anshari, Susanto, & Chen, 2015). Akıllı telefonların sağladığı tüm kolaylıkların yanında özellikle Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan sokağa çıkma kısıtlamaları ve öğrencilerin çevrimiçi olarak derslerine katılmaları, öğrencilerin telefon bağımlılığını artırmıştır. Bu süreçte eğitim amacı dışında, yegâne eğlence ve vakit geçirme kaynağı haline dönüşen akıllı telefonlar, öğrencilerin nomofobi düzeylerinin artmasına yol açmıştır (Shahzad, Shahzad, Anwer, Khader, Mnan, Akhtar, & Akhtar, 2021). Her üç öğrenciden biri nomofobi sorunu yaşamaktadır (Tavolocci, Meyrignac, Richard, Dechelotte, & Ladner, 2015). Covid-19 pandemisi öğrencilerin sosyal etkileşimlerini engelleyerek, akıllı telefon

bağımlılığını ve internet kullanımını artırmıştır (Pasquale, Lucio, Sara, Marilena, Riccardo, Carlo, & Giuliana, 2021).

Türkiye’de nomofobi konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların eğitim ve tıp alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, nomofobinin lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığını artırdığı ve akademik başarılarını düşürdüğü (Göktaş, 2019), öğrencilerin nomofobi düzeyleri arttıkça ders dinleme ve derse katılım performanslarının düştüğü (Hoşgör, 2020), nomofobinin öğrencilerde dikkat eksikliğini artırdığı (Kıraç, 2019), öğrencilerin sosyal medyada vakit geçirme süreleri arttıkça nomofobik davranışlarının da arttığı (Kara, 2020), nomofobinin günlük alışkanlıkları değiştirebildiği, özellikle öğrencilerin nomofobi yüzünden yaşadığı olumsuzlukların okul yaşantılarına ve akademik başarılarına da etki ettiği (Adnan & Gezgin, 2016), nomofobinin akıllı telefon bağımlılığının en güçlü yordayıcısı olduğu (Semerci, 2019), nomofobi ile ilişkili olarak öğrencilerinin sosyal medya ve akıllı telefon kullanım sürelerinin artması sonucunda öğrencilerin nomofobiye yatkın bir hale geldiği ve bu yüzünden öğrencilerde korku, kaygı ve stres gibi sorunların ortaya çıktığı (Gezgin, Hamutoğlu, Sezen-Gültekin, & Yıldırım, 2019), nomofobik davranışlar gösteren öğrencilerin; telefonlarını sık sık kontrol ettiği, yanlarında şarj aleti taşıdığı, gece telefonlarını kapatmakta zorlandığı, yatmadan önce yatakta telefonlarıyla zaman geçirdiği ve uyanır uyanmaz telefonlarını kontrol ettiği (Akıllı & Gezgin, 2016), nomofobi arttıkça sosyal ağ kullanımı ve sosyal gelişmeleri kaçırma korkusunun da arttığı (Yaman & Kavuncu, 2019), akıllı telefonların bireylerin günlük yaşamını kolaylaştırmakla birlikte sosyal ve psikolojik sorunlara da yol açtığı (Güzel, 2018), nomofobinin, fiziksel sorunlar, stres, kaygı, depresyon gibi duygusal problemler ile ilişkili olduğu (Günlü & Uz-Baş, 2020) gibi birtakım önemli bulgular önceki çalışmalarda ortaya konmuştur. Bu bulgular aynı zamanda nomofobi çalışmalarının artan önemine işaret etmektedir.

Bu bilgiler ışığında, mevcut sistematik derleme çalışmasının, nomofobi kavramının tüm yönleriyle daha iyi anlaşılmasına, bu konuda çalışma yürütecek araştırmacılara araştırma boşluklarını ve eğilimlerini işaret etmesi bakımından katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Çalışma ayrıca nomofobi kavramına ilgi duyan ancak bu konuda çok fazla deneyime sahip olmayan lisansüstü öğrencilere ve diğer araştırmacılara alanyazındaki mevcut araştırma sonuçlarını toplu olarak görebilme, karşılaştırma yapabilme ve ilgili

çalışmalara kolayca ulaşabilme imkânı verecek olması açısından önem arz etmektedir. Uygulayıcılar açısından ele alındığında, çeşitli değişkenlerle ilişkilendirilebilecek nomofobi kavramı konusunda toplumsal farkındalık yaratarak genç neslin akıllı telefon ekranlarında geçirdiği süreyi azaltıcı programların geliştirilmesine katkı sağlayıcı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu açıktır. Bu bağlamda gerçekleştirilen mevcut sistematik analiz çalışması, nomofobi konusunda 2016-2021 yılları arasında Türkiye bağlamında gerçekleştirilen araştırmaları incelemek suretiyle elde edilen sonuçları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Çalışmaların araştırma amaçları nedir?
2. Çalışmalarda kullanılan yöntemsel yaklaşımların dağılımı nedir?
3. Nomofobi kavramıyla ilişkilendirilen değişkenler nelerdir?
4. Çalışmaların örneklem ve çalışma gruplarına ilişkin özellikler nelerdir?
5. Çalışmalarda hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?

Yöntem

Bu çalışmada nomofobi kavramını inceleyen çalışmaların sistematik bir analizi gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, YÖK Ulusal Tez Merkezinde kayıtlı tezler ile TR Dizin veri tabanında eğitim ve eğitim araştırmaları kategorisinde taranan, 2016 ile 2021 yılları arasında yayımlanmış makale çalışmaları sistematik analizin veri setini oluşturmuştur. Sistematik analiz süreci için PRISMA (Sistematik Analiz ve Meta Analizler için Tercih Edilen Raporlama Protokolü) protokolünde ifade edilen temel ilkeler kullanılmıştır (Moher, Liberati, Tetzlaff, & Altman, 2009). PRISMA protokolü, Tanımlama (identification), Tarama (screening), Uygunluk (eligibility), Dahil Edilme (included) olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar sistematik analiz sürecinde sağlamlık ve şeffaflığı sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca, içerik analizine dahil edilen çalışmaların amaç, yöntem, anahtar değişkenler, örneklem ve kullanılan ölçme araçlarına ilişkin bulgular sonuç bölümünde verilmiştir.

Tanımlama

Ulusal Tez Merkezi veri tabanında nomofobi konusunda anahtar kelime olarak “nomofobi” girilmiş ve toplam 23 teze ulaşılmıştır. Benzer şekilde, TRDizin veri tabanında “nomofobi” anahtar kelime araması sonucu 44 makaleye ulaşılarak toplamda 67 çalışma

tanımlanmıştır. Tez çalışmaları arasından nomofobi kavramıyla doğrudan ilgili olmayan çalışmalar ($n=2$) ile makale çalışmaları arasından rapor olarak hazırlanmış çalışmalar ($n=4$) olmak üzere toplam 6 çalışma çıkarılmıştır.

Tarama

Bu aşamada, Ulusal Tez Merkezi ve TRDizin veri tabanından elde edilen tez ve makalelerin başlıkları ve özet bölümleri taranarak incelenmiştir ($n=61$). Tez çalışmaları arasından eğitim alanında gerçekleştirilmeyen 6 çalışma, makale çalışmaları arasından eğitim alanında gerçekleştirilmeyen 17 çalışma olmak üzere toplam 23 çalışma çıkarılmıştır.

Uygunluk

Bu aşamada Ulusal Tez Merkezi ve TRDizin veri tabanından elde edilen tez ve makaleler sistematik analize uygunluk açısından incelenmiştir ($n=38$). Makale çalışmaları arasından 1 içerik analizi ile 1 nomofobi ölçeği geliştirme çalışması çıkarılmıştır ($n=2$).

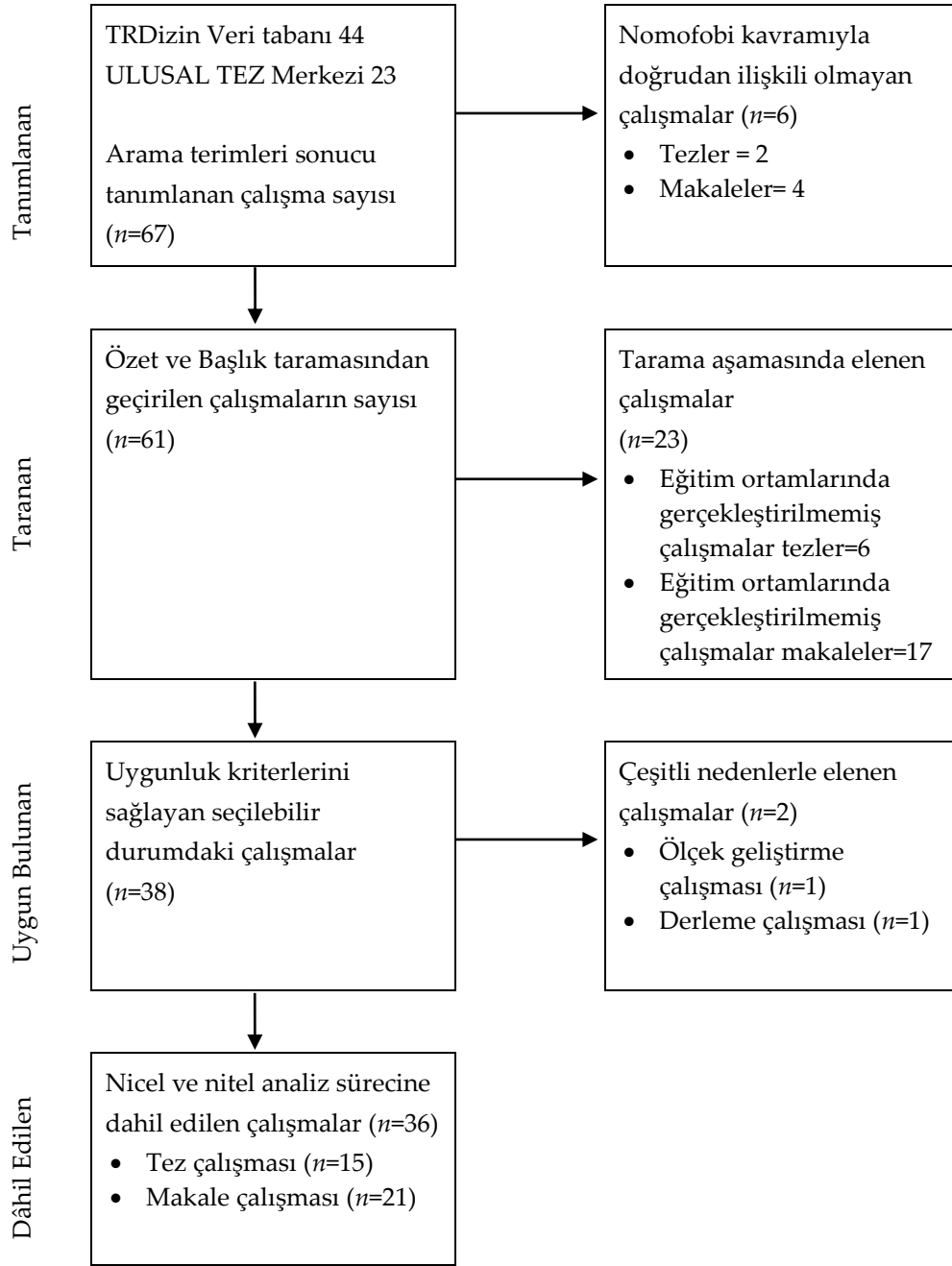
Dahil Edilme

Bu aşamada Ulusal Tez Merkezi ve TR Dizin veri tabanından elde edilen tezler ($n=15$) ve makaleler ($n=21$) olmak üzere toplam 36 çalışma sistematik analiz sürecine dahil edilmiştir. Sistematik analize dahil edilme kriterleri şunlardır:

1. Çalışmaların 2016-2021 yılları arasında yayımlanmış olması
2. Nitel, nicel veya karma yöntemlerle desenlenmiş bilimsel çalışma olması
3. Çalışmaların eğitim kurumlarında ve ortamlarında gerçekleştirilmiş olması
4. Çalışmaların nomofobi kavramını açıklaması, nomofobi ile ilgili faktörleri ortaya çıkarması, öğrenciler üzerindeki etkilerini ortaya koyması ve eğitim ortamındaki etkilerini belirlemesi

Sistematik analiz çalışmasının değeri, dahil edilen çalışmaların niteliği ile yakından ilişkili olduğundan, araştırmacılar bir tarama protokolü oluşturarak tanımlanan her bir çalışmayı tarama sürecinden geçirerek ilgili, ilgisiz ve açık değil şeklinde üç kategoriye ayrılarak etiketlemiştir. Sistematik analiz sürecine dahil edilmesinde uzlaşa sağlanamayan çalışmalar, başka bir araştırmacı tarafından da taranmış ve bu sayede sistematik analiz sürecinin güvenilirliği sağlanmıştır. Sistematik analize dahil edilen çalışmalar ve dahil edilme koşullarını özetleyen akış diyagramı Şekil 1’de verilmiştir.

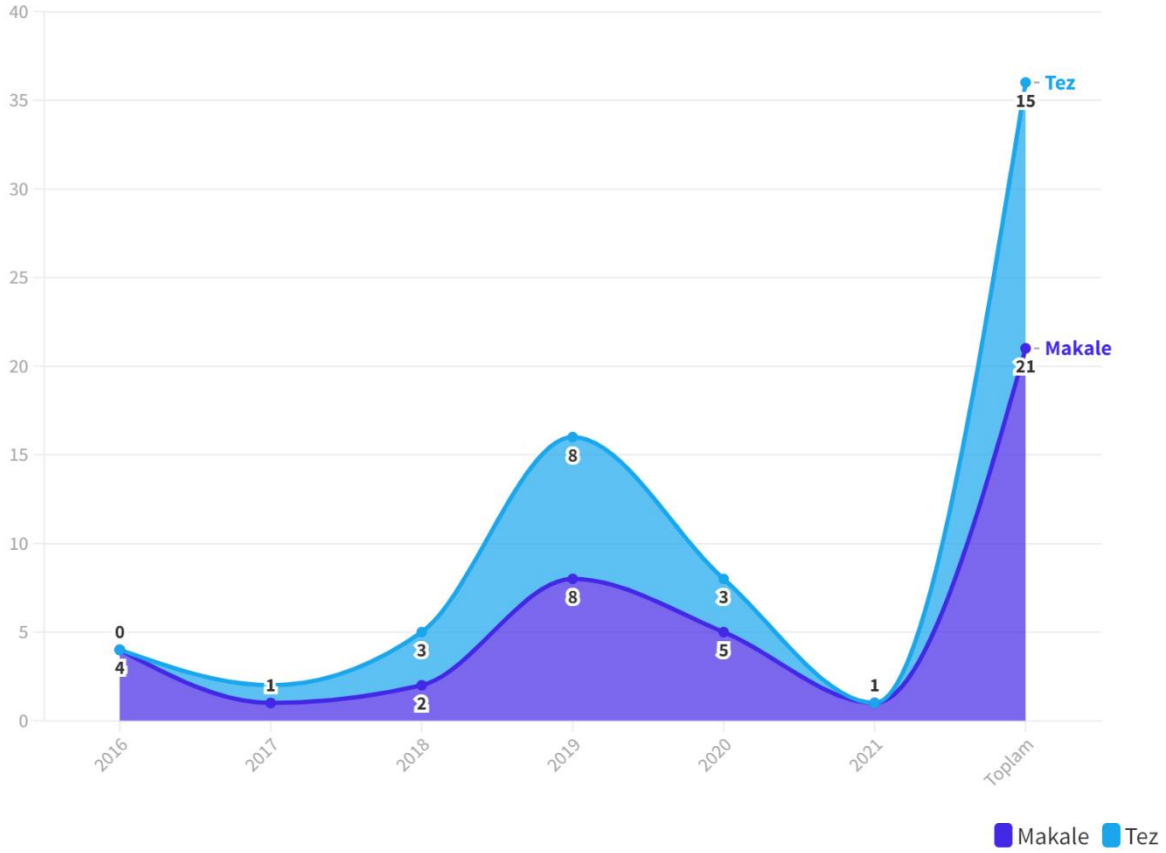

Şekil 1. PRISMA ilkeleri (2009) akış şeması

Bulgular

Bu sistematik analiz çalışmasında PRISMA protokolünde önerilen ilkelere uygun olarak dahil edilen Ulusal Tez Merkezi ve TRDizin veri tabanından elde edilmiş 15 tez ve 21 makale olmak üzere toplam 36 çalışma incelenmiştir. Sistematik analize dahil edilen 36 çalışmanın araştırma amaçları, yöntemsel yaklaşımları, anahtar değişkenleri, örneklem özellikleri ve kullanılan ölçme araçlarına ilişkin bulgular bu bölümdeki ilgili başlıklar altında

sunulmuştur. Temel bulgular sunulmadan önce analize dahil edilen çalışmaların yıllara göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Sistematik analize dahil edilen makale ve tez çalışmalarının yıllara göre dağılımı

Şekil 2’de sunulan makale ve tez çalışmalarının ($n=36$) yıllara göre dağılımı incelendiğinde, nomofobi çalışmalarının en çok 2019 yılında artış gösterdiği görülmektedir ($n=16$). Bu artış tüm çalışmaların neredeyse yarısına (%44) karşılık gelen bir artıştır. Ancak 2020 ve 2021 yıllarında bu artışın durağanlaştığı görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında pandemi sürecinde araştırmacıların veri toplamada yaşadıkları güçlüklerin etkili olmuş olabileceği değerlendirilmiştir. Ancak pandemi dönemindeki sokağa çıkma kısıtlamalarıyla birlikte insanların evlerde akıllı telefonlarla daha fazla vakit geçirmeleri sonucu yoğun teknoloji kullanımının nomofobik davranışları daha yaygın hale getirdiğine yönelik güncel çalışmalar mevcuttur (Pasquale vd., 2021). Bununla birlikte yakın gelecekte, nomofobi çalışmalarında yeniden bir artış olabileceği öngörülebilir. Öte yandan tez çalışmalarıyla karşılaştırıldığında, makale çalışmalarının tüm yıllarda tez çalışmalarından sayıca daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Sistematiik Analize Dahil Edilen Çalışmaların Amaçları

Sistematiik analize dahil edilen çalışmaların amaçları incelendiğinde, araştırma amaçlarının 11 tema altında toplandığı ortaya çıkmıştır. Analiz sonucunda araştırma amaçları, nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Akıllı & Gezgin, 2016; Birimoğlu, Nur, Karasu, & Devenci, 2020; Demir, 2019; Semerci, 2019; Yıldız, Kurnaz, & Kırık, 2020), nomofobi ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019), nomofobinin akademik başarı ve dikkat eksikliği üzerindeki etkisinin incelenmesi (Akbaş & Gücük, 2020; Erdem, Kalkın, Türen, & Deniz, 2016; Gökteş, 2019; Hoşgör, 2020; Kıraç, 2019), nomofobinin öğrenciler arasındaki yaygınlığının belirlenmesi (Adnan & Gezgin, 2016), İnternet kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Adıgüzel, 2018; Karaca, 2017), nomofobi, kaygı düzeyi, öznel iyi oluş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Büyükalim, 2020; Güllüce, Kaygın, & Börekci, 2019; Karakurt, Durmaz, & Oral, 2020; Kartal, 2019; Özarslan, 2019), nomofobi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Akhoro, 2019; Öz, 2018), yalnızlık ve nomofobi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Şengör, 2020), spor yapan ve yapmayan öğrencilerin nomofobi düzeylerinin belirlenmesi (Taştan, 2020), nomofobi ile depresyon ve davranışsal sorunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi (Bayrak, 2017; Büyükçolpan, 2019), nomofobi ile üstbilişsel özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesi (Altan, 2019) şeklinde temalaştırılmıştır. Nomofobi çalışmalarında araştırma amaçlarına ilişkin ortaya çıkan kavramlar Tablo 1'de detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Sistematiik analize dahil edilen çalışmaların amaçları

Araştırma amaçları	Araştırmalar	f	%
Nomofobi ve Akıllı Telefon bağımlılığına etki eden değişkenler	Akıllı & Gezgin, 2016; Birimoğlu vd., 2020; Demir, 2019; Özdemir & Arslan, 2019; Özden, 2019; Semerci, 2019; Yıldız vd., 2020	7	25
Nomofobi ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişki	Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019	2	7
Nomofobinin akademik başarı ve dikkat eksikliği üzerindeki etkisi	Akbaş & Gücük, 2020; Erdem vd., 2016; Gökteş, 2019; Hoşgör, 2020; Kıraç, 2019	4	18
Öğrenciler arasındaki nomofobi yaygınlığını belirlenmesi	Adnan & Gezgin, 2016; Şumuer vd., 2018; Yılmaz vd., 2018	3	11
İnternet kullanımı ve akıllı telefon	Adıgüzel, 2018; Karaca, 2017	2	7

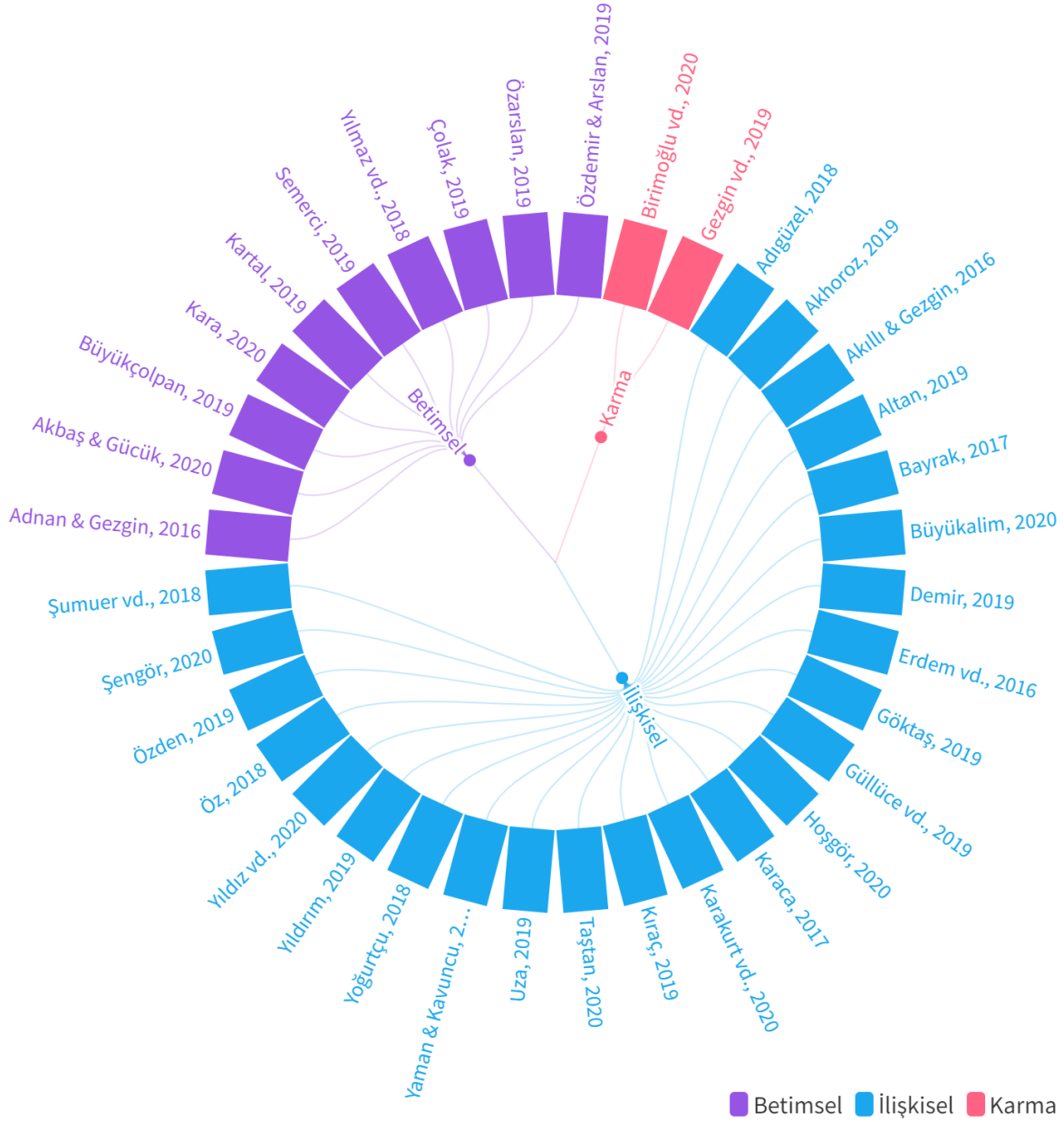
bağımlılığı arasındaki ilişki			
Nomofobi ile kaygı düzeyi, öznel iyi oluş, yaşam doyumu arasındaki ilişki	Büyükalim, 2020; Güllüce vd., 2019; Karakurt vd., 2020; Kartal, 2019; Özarslan, 2019; Yıldırım, 2019	6	22
Nomofobi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki	Akhoroz, 2019; Öz, 2018; Özden, 2019; Uza, 2019; Yoğurtçu, 2018	5	18
Nomofobi ve yalnızlık arasındaki ilişki	Şengör, 2020	1	4
Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin nomofobi düzeyleri	Taştan, 2020	1	4
Nomofobi ile depresyon ve davranışsal sorunlar arasındaki ilişki	Bayrak, 2017; Büyükçolpan, 2019	2	7
Nomofobi ile üstbilişsel özellikler arasındaki ilişki	Altan, 2019	1	4

Sistemik Analize Dahil Edilen Çalışmalarda Kullanılan Yöntemler

Sistemik analize dahil edilen çalışmalarda kullanılan yöntemsel yaklaşımlar incelendiğinde, araştırmaların nicel ve karma yöntemler altında toplandığı görülmüştür. Bu çalışmalara ilişkin detaylar Tablo 2’de ve Şekil 3’te sunulmuştur.

Tablo 2. Sistemik analize dahil edilen çalışmalarda kullanılan yöntemler

Yöntemler/Desenler	Çalışmalar	f	%
Nicel: Betimsel Tarama	<u>Makaleler:</u> Adnan & Gezgin, 2016; Akbaş & Gücük, 2020; Kara, 2020; Kartal, 2019; Özarslan, 2019; Özdemir & Arslan, 2019; Semerci, 2019; Yılmaz vd., 2018	8	2
	<u>Tezler:</u> Büyükçolpan, 2019; Çolak, 2019;	2	5
Nicel: İlişkisel Tarama	<u>Makaleler:</u> Akıllı & Gezgin, 2016; Demir, 2019; Erdem vd., 2016; Güllüce vd., 2019; Hoşgör, 2020; Karaca, 2017; Karakurt vd., 2020; Kırac, 2019; Şumuer vd., 2018; Yaman & Kavuncu, 2019; Yıldız vd., 2020	11	31
	<u>Tezler:</u> Adıgüzel, 2018; Akhoroz, 2019; Altan, 2019; Bayrak, 2017; Büyükalim, 2020; Gökteş, 2019; Öz, 2018; Özden, 2019; Taştan, 2020; Şengör, 2020; Uza, 2019; Yıldırım, 2019; Yoğurtçu, 2018	13	37
Karma Yöntemler	Birimoğlu vd., 2020; Gezgin vd., 2019	2	5
Toplam		36	100

Şekil 3. Sistematik analize dahil edilen çalışmalarda kullanılan yöntemler

Tablo 2 ve Şekil 3'te sunulan sistematik analize dahil edilen çalışmalarda kullanılan yöntemsel yaklaşımlara ilişkin bulgular incelendiğinde, en çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği ($n=36$) görülmektedir. Nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel tarama modeli ile desenlenen 8 makale çalışması ile 2 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Diğer taraftan nicel araştırma yöntemi tercih eden araştırmacıların en çok ilişkisel tarama modelini tercih ettiği görülmektedir. Buna göre ilişkisel tarama modeli ile desenlenen 11 makale çalışması ve 13 tez çalışmasına ulaşılmıştır. İki makale çalışmasında ise araştırmacıların yöntemsel yaklaşım olarak karma yöntem araştırmasını tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Analize dahil

edilen çalışmaların hiçbirisinde araştırmacıların nitel araştırma yöntemlerini tercih etmemiş olması dikkate değer bulunmuştur.

Sistemik Analize Dahil Edilen Çalışmaların Anahtar Değişkenleri

Sistemik analize dahil edilen çalışmalarda ele alınan değişkenler incelendiğinde, bu değişkenlerin yedi başlık altında toplandığı tespit edilmiştir. Bunlar sırasıyla, nomofobi ile akıllı telefon bağımlılığı ve demografik değişkenler (Birimoğlu vd., 2020; Demir, 2019; Karaca, 2017; Semerci, 2019), nomofobi ve sosyal medya kullanımı (Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019), nomofobi ve akademik başarı (Akbaş & Gücük, 2020; Erdem vd., 2016; Hoşgör, 2020), nomofobi ile dikkat eksikliği (Kıraç, 2019), nomofobi ve internet bağımlılığı (Yıldız vd., 2020), nomofobi ve kaygı düzeyi, öznel iyi oluş ve yaşam doyum (Güllüce vd., 2019; Karakurt vd., 2020; Özarlan, 2019) öğrenciler arasında nomofobi yaygınlığı (Adnan & Gezgin, 2016; Akıllı & Gezgin, 2016) şeklinde sıralanabilir. Çalışmalarda ele alınan değişkenlere ilişkin betimsel bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Sistemik analize dahil edilen çalışmalarda incelenen değişkenler

<i>Değişkenler</i>	<i>Çalışmalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nomofobi, akıllı telefon bağımlılığı ve demografik değişkenler	Birimoğlu vd., 2020; Demir, 2019; Karaca, 2017; Özdemir & Arslan, 2019; Semerci, 2019; Şumuer vd. 2018	6	21
Nomofobi ve sosyal medya kullanımı	Kara, 2020; Yaman & Kavuncu, 2019	2	7
Nomofobi akademik başarı	Akbaş & Gücük, 2020; Erdem vd., 2016; Hoşgör, 2020	3	11
Nomofobi ve dikkat eksikliği	Kıraç, 2019	1	4
Nomofobi yaygınlığı	Adnan & Gezgin, 2016; Akıllı & Gezgin, 2016	2	7
Nomofobi ve İnternet bağımlılığı	Yıldız vd., 2020	1	4
Nomofobi ile kaygı düzeyi, öznel iyi oluş ve yaşam doyum	Güllüce vd., 2019; Karakurt vd., 2020; Özarlan, 2019	3	11

Sistemik Analize Dahil Edilen Çalışmaların Örneklemeleri

Sistemik analize dahil edilen çalışmaların örneklem özellikleri incelendiğinde; 3 makale ve 5 tez çalışmasında ortaöğretim öğrencileri bağlamında, 18 makale ve 10 tez çalışmasında ise üniversite öğrencileri bağlamında veri toplanarak çalışmaların gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Ortaöğretim öğrencileriyle yapılan çalışmaların sayıca daha az olduğu (Adnan & Gezgin, 2016; Özarlan, 2019; Semerci, 2019), öte yandan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmaların ise (Akbaş & Gücük, 2020; Akıllı & Gezgin, 2016; Birimoğlu vd., 2020; Demir, 2019; Erdem vd., 2016; Güllüce vd., 2019; Hoşgör,

2020; Kara, 2020; Karaca, 2017; Karakurt vd., 2020; Kartal, 2019; Kıraç, 2019; Yaman & Kavuncu, 2019; Yıldız vd., 2020) daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaların örneklem büyüklüklerine ilişkin detaylar Tablo 4'te sunulmuştur.

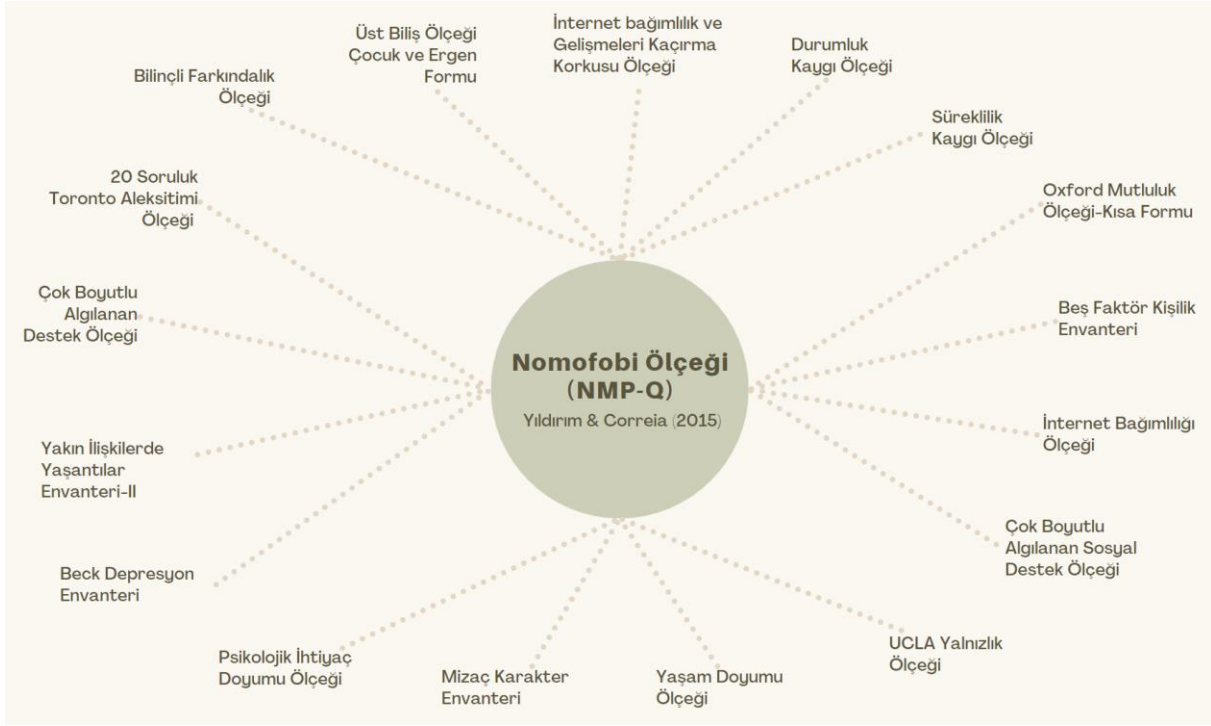
Tablo 4. Sistematik analize dahil edilen çalışmaların örneklem büyüklükleri

Örneklem Büyüklüğü	Çalışmalar
≤ 500	16 Makale, 7 Tez
≥ 501 - ≤ 1000	4 Makale, 8 Tez
≥ 1001	1 Makale

Analize dahil edilen çalışmalardan makalelerin örneklem büyüklüklerinin 165 ile 1299 arasında değiştiği, tezlerin ise örneklem büyüklüklerinin 170 ile 835 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Sistematik Analize Dahil Edilen Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Sistematik analize dahil edilen çalışmaların tamamında ($n=36$), Yildirim ve Correia (2015) tarafından geliştirilen, 20 maddeden oluşan ve 7'li Likert tipte puanlanan Nomofobi Anketi'nin (NMP-Q) veri toplama aracı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 20, maksimum puan 140'tır. Kesme puanları incelendiğinde, 0-20 puan aralığı nomofobinin olmadığına, 21-60 puan aralığı hafif düzeyde, 61-100 puan aralığı orta düzeyde, 101-140 puan aralığı aşırı düzeyde nomofobinin varlığına işaret etmektedir. Ölçeğin *bilgiye erişememe* (4 madde), *bağlantıyı kaybetme* (5 madde), *iletişime geçememe* (6 madde), *rahat hissedememe* (5 madde) şeklinde dört alt boyutu bulunmaktadır. Sistematik analiz çalışmasında ayrıca nomofobinin ölçülmesinde Yildirim ve Correia (2015) tarafından geliştirilen nomofobi ölçeğinin yanı sıra diğer değişkenlerin ölçülmesinde araştırmacıların hangi ölçme araçlarını kullandıkları analiz edilmiştir. Bulgular sonucu tespit edilen diğer veri toplama araçları Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. Sistematik analize dahil edilen çalışmalarda kullanılan ölçme araçları

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İnternet, bilgisayar oyunları ve artan akıllı telefon kullanımı özellikle genç nesil üzerinde çeşitli olumsuzluklara neden olabilmektedir. Mobil teknolojilerin özellikle genç nesil tarafından yaygın olarak kullanılmaya başlaması ile birlikte teknolojik araçların gençlerin hayatında vazgeçilmez bir unsur olarak yer alması, cep telefonsuz kalma korkusunu (nomofobi) ortaya çıkarmıştır. Nomofobinin genç nesil üzerinde ortaya çıkardığı sorunlar eğitim ve sağlık alanındaki çalışmalarda kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bu çalışmalarda, nomofobinin akıllı telefon bağımlılığı ve düşük akademik başarı (Göktaş, 2019; Hoşgör, 2020), dikkat eksikliği (Kıraç, 2019), sosyal medya ve akıllı telefon kullanım sürelerinin artması sonucu gençlerin nomofobiye yatkın hale gelmeleri, kaygı ve stres yaşamaları (Gezgin vd., 2019) günlük alışkanlıklarının değişmesi ve okulda sorunlar yaşamaları (Adnan & Gezgin, 2016), nomofobinin gençlerde sosyal ve psikolojik sorunlara neden olduğu (Günlü & Uz-Baş, 2020; Güzel, 2018) gibi önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular aynı zamanda nomofobi ve gençler üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasına yönelik bütüncül ve özetleyici inceleme çalışmalarına olan ihtiyacı ortaya koymuştur. Bu bağlamda gerçekleştirilen mevcut çalışmada Ulusal Tez Merkezi ve TRDizin veri tabanından elde edilen 15 tez ve 21 makale olmak üzere toplam 36 çalışma incelenmiştir.

Sistematiik analize dahil edilen çalışmaların sayısında özellikle 2019 yılında önemli bir artış olduğu ancak pandemi etkisiyle veri toplamada yaşanan güçlüklerden dolayı 2020 ve 2021 yıllarında bu artışın durağanlaştığı tespit edilmiştir. Sistematiik analiz sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, alanyazında nomofobinin akıllı telefonsuz kalma ya da telefonda iletişimi kaybetme korkusu olarak tanımlandığı, akıllı telefon yoluyla iletişim kuramama korkusu, akıllı telefona bağlanamama korkusu, bilgiye ulaşamama korkusu ve akıllı telefonun sağladığı konforu kaybetme korkusu olarak dört alt boyutta ele alındığı tespit edilmiştir. Öte yandan sistematiik analize dahil edilen çalışmaların bulguları da ilgili alanyazını destekler nitelikte bulunmuştur. Buna göre, telefonu sürekli açık tutma ve kontrol etme ihtiyacının nomofobinin en belirgin özelliği olduğunu, nomofobinin öğrencilerde akıllı telefon bağımlılığını arttırdığı, öğrencilerin ders dinleme ve derse katılım performanslarını düşürdüğü, öğrencilerde dikkat eksikliğini arttırdığı, öğrencilerin sosyal medyada geçirdikleri süre arttıka nomofobik davranışlarının da arttığı, özellikle öğrencilerin okul yaşantılarını ve akademik başarılarını olumsuz etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda sistematiik analize dahil edilen çalışmaların güncel ve nomofobinin etkilerini açıklayıcı bir yapıda olduğu, çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin baskın olarak kullanıldığı ve araştırmaların daha çok niversite öğrencilerinden oluşan örneklem gruplarında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sistematiik analize dahil edilen çalışmaların araştırma amaçları incelendiğinde, araştırmaların örneklem gruplarında nomofobi düzeyini belirlemenin yanı sıra nomofobinin ortaya çıkardığı akademik, sosyal ve psikolojik sorunları da ortaya çıkarmayı amaçladıkları tespit edilmiştir. Sistematiik analiz sonucunda nomofobi konusunda gerçekleştirilen çalışmaların nerdeyse tamamının (%95) nicel araştırma yöntemlerine dayandığı görülmüştür. Bu nedenle bilimsel paradigmlar arasında bir denge gözetilmesi açısından nomofobi kavramını derinlemesine ele alan nitel araştırma paradigmasına dayanan çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde sistematiik analize dahil edilen çalışmaların tamamında ($n=36$) Yildirim ve Correia (2015) tarafından geliştirilen Nomofobi lğinin (NMP-Q) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu nomofobi gibi güncel ve değişkenlik arz edebilecek bir kavramın lclmesinde daha farklı parametreleri bir araya getirecek yeni bir lme aracı geliştirmeye dönük çalışmalara ihtiyaç olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Etik Beyanı

Bu çalışmada insan veya hayvan deneklerinden veri toplanmamıştır. Bu nedenle çalışma, etik kurul onayı gerektiren çalışmalar kapsamında yer almadığından etik kurul onayı alınmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı

Mehmet Kemal AYDIN: Kavramsallaştırma, metodoloji, verilerin toplanması, işlenmesi, analizi, yorumlanması, denetim, inceleme-yazma ve düzenleme.

Metin KUŞ: Kavramsallaştırma, metodoloji, verilerin toplanması, işlenmesi, analizi, yorumlanması, denetim, inceleme-yazma ve düzenleme.

Kaynaklar

- Adıgüzel, A. (2018). Üniversite öğrencilerinde gündemi kaçırma korkusu, problemlili akıllı telefon kullanımı, problemlili internet kullanımı ve yaşantısal kaçınmanın cep telefonu bağlantısını kaybetme korkusuna yönelik modelin sınanması Muğla ili örneği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Adnan, M., & Gezgin, D. M. (2016). A modern phobia: prevalence of nomophobia among college students. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 49(1), 141-158.
- Akbaş, G. N., & Gücük, S. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinde nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *TJFMPC*, 14(3), 396-402.
- Akhoroz, M. (2019). Öğretmen adayları arasında kişilik özellikleri ile nomofobi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Akıllı, G. K., & Gezgin, D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntüleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 51-69.
- Almunawar, M. N., Anshari, M., Susanto, H., & Chen, C. K. (2015). Revealing customer behavior on smartphones. *International Journal of Asian Business and Information Management*, 6(2), 33-49.
- Altan, B. (2019). Nomofobi ile aleksitimi arasındaki ilişkide bilinçli farkındalık ve üst bilişin aracı rolünün incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Arslan, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 4 (7), 27-41. <http://doi.org/10.31458/iej.600483>
- Bartwal, J., & Nath, B. (2019). Evaluation of nomophobia among medical students using smartphone in north India. *Med. J. Armed Forces India*, 76(4), 451-455. <http://doi.org/10.1016/j.mjafi.2019.03.001>
- Bayrak, B. (2017). İstanbul'da bir grup ergen üzerinde cep telefonundan ayrı kalma korkusu (Nomofobi), bağlanma özellikleri, ruhsal ve davranışsal sorunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

- Birimoğlu, O. C., Nur, S., Karasu, F., & Deveci, E. (2020). Sağlık alanındaki ön lisans öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı üzerine nitel ve nicel bir çalışma. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 455-463. <http://doi.org/10.26453/otjhs.702051>
- Büyükalım, M. (2020). *Üniversite öğrencilerinde genel aidiyet, nomofobi ve yaşam doyumu arasındaki yordayıcı ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Büyükçolpan, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinde nomofobi, bağlanma biçimleri, depresyon ve algılanan sosyal destek* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Carlisle, P. A. (2017). *Nomophobia: A rising trend in students. Addiction, cell phone addiction series*. Createspace Independent Publishing Platform. Scotts Valley, CA, USA.
- Çolak, M. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Demir, Ü. (2019). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin akıllı telefon kullanım durumuna göre incelenmesi: ÇOMÜ eğitim fakültesi örneği. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5 (2), 106-118.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., & Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
- Gezgin, D. M., Hamutoğlu, N. B., Sezen-Gültekin, G., & Yıldırım, S. (2019). Preservice teachers' metaphorical perceptions on smartphone, no mobile phone phobia (Nomophobia) and fear of missing out (FoMO). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(2), 733-783.
- Göktaş, H. (2019). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı, mobil telefon yoksunluğu korkusu ve akademik başarıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Güllüce, A.Ç., Kaygın, E. & Börekci, N.E. (2019). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile öznel iyi olma durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Ardahan Örneği *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37 (4), 651- 674.
- Günlü, A., & Uz Baş, A. (2020). Genişletilmiş benlik kuramı bağlamında nomofobi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9 (5), 3853-3873.
- Güzel, Ş. (2018). Fear of the age: nomophobia (No-Mobile-Phone). *Journal of Academic Perspective on Social Studies*, 1, 20-24.
- Hoşgör, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyini etkileyen faktörler ve ders performansları üzerinde nomofobinin etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15 (25), 3169-3197.
- Kara, M. (2020). High schoolers' usage intensity of mobile social media and nomophobia: investigating the mediating role of flow experience. *Participatory Educational Research (PER)*, 8 (1), 409-422.
- Karaca, F. (2017). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile akıllı telefon kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 581-597.
- Karakurt, N., Durmaz, D., & Oral, M. (2020). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde nomofobi ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bil Dergisi*, 5(2),157-165.

- Kartal, Y. A. (2019). Ebelik Öğrencilerinin mobil telefon yoksunluğu korkusu ile sosyal destek algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(4), 308-312.
- Kıraç, R. (2019). Nomofobinin dikkat eksikliğine etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14 (20), 1097-1114.
- Lin, C. Y, Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2018). Psychometric evaluation of Persian nomophobia questionnaire: differential item functioning and measurement invariance across gender. *J. Behav. Addiction*, 7, 100–108.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G., The PRISMA Group (2009). *Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement*. PLoS Med, 6(7). <http://doi.org/10.1371/journal.pmed1000097>.
- Öz, H. (2018). *Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Özarslan, M. (2019). The relationship between high school students' fear of mobile telephone deprivation and life satisfaction levels. *International Technology and Education Journal*, 3(2), 9-18.
- Pasquale, C., Lucio, I., Sara, V., Marilena, M., Riccardo, P., Carlo, L., & Giuliana, M. (2021). Smartphone addiction across the lifetime during Italian lockdown for COVID-19, *Journal of Addictive Diseases*, <http://doi.org/10.1080/10550887.2021.1889751>
- Semerci, A. (2019). Nomophobia as the predictor of secondary school students' smartphone addiction. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 947-965.
- Shahzad, U., Shahzad, H., Anwer, N., Khader, Y., Mnan, F., Akhtar, S. & Akhtar, H. (2021). *Prevalence of Nomophobia in students due to COVID-19 pandemic in Pakistan*. Preprint.
- Şengör, Y. (2020). *İyi oluşun yordayıcıları olarak yalnızlık ve nomofobi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Taştan, Y. Ş. (2020). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı nomofobi düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Toker, B., & Tuncay, N. (2020). Statistical analysis of turkish speaking students' phubbing behaviors. *Journal of Computer and Education Research*, 8 (16), 526-544. <http://doi.org/10.18009/jcer.739492>
- Yaman, Z., & Kavuncu, B. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal gelişmeleri kaçırma korkusunun ve sosyal ağ kullanım amacının nomofobi düzeyine etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 555-570.
- Yıldız, K., Kurnaz, D. & Kırık, A.M. (2020). Nomofobi, netlessfobi ve gelişmeleri kaçırma korkusu: sporcu genç yetişkinler üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (Özel Sayı), 321-338.
- Yildirim, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Comput. Hum. Behav.*, 49, 130–137.

Copyright © JCER

JCER's Publication Ethics and Publication Malpractice Statement are based, in large part, on the guidelines and standards developed by the Committee on Publication Ethics (COPE). This article is available under Creative Commons CC-BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Ek-1: İncelenen tezlerin kaynakçası

1. Adıgüzel, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinde gündemi kaçırma korkusu, problemlili akıllı telefon kullanımı, problemlili internet kullanımı ve yaşantısal kaçınmanın cep telefonu bağlantısını kaybetme korkusuna yönelik modelin sınanması Muğla ili örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
2. Akhoroz, M. (2019). *Öğretmen adayları arasında kişilik özellikleri ile nomofobi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
3. Altan, B. (2019). *Nomofobi ile aleksitimi arasındaki ilişkide bilinçli farkındalık ve üst bilişin aracı rolünün incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
4. Bayrak, B. (2017). *İstanbul'da bir grup ergen üzerinde cep telefonundan ayrı kalma korkusu (Nomofobi), bağlanma özellikleri, ruhsal ve davranışsal sorunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
5. Büyükalım, M. (2020). *Üniversite öğrencilerinde genel aidiyet, nomofobi ve yaşam doyumu arasındaki yordayıcı ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
6. Büyükçolpan, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinde nomofobi, bağlanma biçimleri, depresyon ve algılanan sosyal destek* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
7. Çolak, M. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
8. Gökaş, H. (2019). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı, mobil telefon yoksunluğu korkusu ve akademik başarıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
9. Öz, H. (2018). *Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
10. Özden, Ö. (2019). *Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile psikolojik ihtiyaçların doyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
11. Şengör, Y. (2020). *İyi oluşun yordayıcıları olarak yalnızlık ve nomofobi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
12. Taştan, Y. Ş. (2020). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı nomofobi düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
13. Uza, C. D. (2019). *Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve nomofobi ile mizaç karakter arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
14. Yıldırım, O. (2019). *Ergenlerde akıllı telefonda yoksun kalma korkusu (Nomofobi) ile sosyodemografik değişkenler, temel psikolojik ihtiyaçlar, sürekli kaygı ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
15. Yoğurtçu, D. D. (2018). *Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ile nomofobi düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Ek-2: İncelenen makalelerin kaynakçası

1. Adnan, M., & Gezgin, D. M. (2016). A modern phobia: prevalence of nomophobia among college students. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 49(1), 141-158.
2. Akbaş, G. N., & Gücük, S. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinde nomofobi düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *TJFMPC*, 14(3), 396-402. <http://doi.org/10.21763/tjfmpe.691384>
3. Akıllı, G. K., & Gezgin, D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntüleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 51-69.
4. Birimoğlu, O. C., Nur, S., Karasu, F., & Deveci, E. (2020). Sağlık alanındaki ön lisans öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı üzerine nitel ve nicel bir çalışma. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 455-463. <http://doi.org/10.26453/otjhs.702051>
5. Demir, Ü. (2019). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin akıllı telefon kullanım durumuna göre incelenmesi: ÇOMÜ Eğitim Fakültesi Örneği. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5 (2), 106-118.
6. Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., & Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
7. Gezgin, D. M., Hamutoğlu, N. B., Sezen-Gültekin, G. & Yıldırım, S. (2019). Preservice teachers' metaphorical perceptions on smartphones, no mobile phone phobia (Nomophobia) and fear of missing out (FoMO). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(2), 733-783.
8. Güllüce, A. Ç., Kaygın, E. & Börekci, N.E. (2019). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyi ile öznel iyi olma durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Ardahan Örneği *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37 (4), 651- 674.

9. Hoşgör, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyini etkileyen faktörler ve ders performansları üzerinde nomofobinin etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15 (25), 3169-3197.
10. Kara, M. (2020). High schoolers' usage intensity of mobile social media and nomophobia: investigating the mediating role of flow experience. *Participatory Educational Research (PER)*, 8 (1), 409-422.
11. Karaca, F. (2017). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile akıllı telefon kullanma arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 581-597.
12. Karakurt, N., Durmaz, D., & Oral, M. (2020). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde nomofobi ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2),157-165.
13. Kartal, Y.A. (2019). Ebelik Öğrencilerinin mobil telefon yoksunluğu korkusu ile sosyal destek algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(4), 308-312.
14. Kırac, R. (2019). Nomofobinin dikkat eksikliğine etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*,14 (20), 1097-1114.
15. Özarslan, M. (2019). The relationship between high school students' fear of mobile telephone deprivation and life satisfaction levels. *International Technology and Education Journal*, 3(2), 9-18.
16. Özdemir, H. Ö., & Arslan, H. N. (2019). Modern çağ bağımlılığının davranışsal örüntüleri: geleceğin yöneticilerinin nomofobisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 183-191.
17. Semerci, A. (2019). Nomophobia as the predictor of secondary school students' smartphone addiction. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 947-965.
18. Şumuer, E., Gezgin, D. M., & Yıldırım, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin ders sırasında öğretim amacı dışında mobil telefon kullanımına etki eden faktörlerin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(4), 7-19.
19. Yaman, Z. & Kavuncu, B. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal gelişmeleri kaçırma ve sosyal ağ kullanım amacının nomofobi düzeyine etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2),555-570.
20. Yıldız, K., Kurnaz, D., & Kırık, A. M. (2020). Nomofobi, netlessfobi ve gelişmeleri kaçırma korkusu: sporcu genç yetişkinler üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (Özel Sayı), 321-338.
21. Yılmaz, M., Köse, A., & Doğru, Y.B. (2018). Akıllı telefondan yoksun kalmak: Nomofobi üzerine bir araştırma. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 9 (35). <http://doi.org/10.5824/1309-1581.2018.5.003>